

Spiritus Sancti humiliter imploret ea animi dispositione ut Dei voluntatem, quaecumque ea sit, sequatur. Post haec, si moderator conscientiae pronuntiat pro statu clericali iuxta ea quae supra diximus, item rector seminarii aliusve ut supra quoad externam disciplinam, et episcopus, facto scrutinio, jam satis de divina vocatione constare dicendum est, et candidatus, sepositis omnibus scrupulis, fretus divino auxilio, ad sacram ordinationem accedat. E contrario si iudicium fuerit pro statu saeculari, jam certa moraliter erit non vocatio. Tandem iudicium esse potest quoque pro statu religioso.

119. Quid vero in dubio? In primis animadvertimus haec dubia saepius oriri ex peccatis praesertim contra castitatem, aut ex non extirpatis vitiosis habitibus. Quidquid de hoc sit, stante dubio, in praxi pronuntiandum est pro non vocatione: hinc cum ad primam tonsuram et ordines minores recipiendos sufficiat probabilitas vocationis, candidatus dubius poterit hos gradus recipere et interim divinam voluntatem melius scrutari, et seipsum in virtutibus exercere; sed tandem, nisi dubium ex christianae prudentiae regulis et suorum superiorum consilio deponat, debet recedere.

Articulus II

De impedimentis a statu clericali repellentibus.

120. Ut aliqua persona ad statum clericalem promoveri valeat, necesse est, ut supra diximus, praeter divinam vocationem, ut nullo impedimento detineatur; de quibus impedimentis modo fuse agendum est. Animadvertimus nonnulla impedimenta ita repellere a statu clericali, ut ordinatio forte collata foret non solum illicita sed etiam irrita; alia vero ita repellere a statu clericali ut ordinatio forte collata foret illicita quidem, sed tamen valida. De singulis in distinctis paragraphis.

§ 1. — *De impedimentis ordinationem irritantibus seu de incapacitatibus.*

121. Impedimenta quae ordinationem non prohibent tantum, sed etiam dirimunt, vulgo appellantur *incapacitates*, et personae quae illis detinentur *incapaces*. Proinde incapacitas in subjecta materia est: impedimentum quod jure divino positivo a primis tribus ordinationibus et consequenter jure ecclesiastico ab aliis gradibus ita arcet ut promotio non solum peccatum secumferat, sed etiam viribus careat. Incapacitas igitur est inhabilitas in stricto sensu, quia inhabilitas in jure proprie intelligitur radicalis ad actum. Probata alicujus incapacitate ex jure divino ad presbyteratum, necessario consequitur ejusdem incapacitas ex eodem jure divino ad episcopatum qui presbyteratum praesupponit saltem juxta communiorem sententiam (*n. 23 sequ.*), et ad diaconatum qui ad ipsum refertur; et pariter statim consequitur ejusdem incapacitas ex jure ecclesiastico ad alios inferiores gradus, quia Ecclesia in eorum institutione imitata est oeconomiam juris divini eosque instituit tamquam *gradus* ad sacerdotium.

122. Porro incapaces ad sacram ordinationem recipendam sunt:

1° *Angelus et anima separata*, etsi sub forma humana. Nam Apostolus, ad *Heb.*, V, 1 *sequ.*, ait: *Omnis..... pontifex, ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in his quae sunt ad Deum, ut offerat dona et sacrificia pro peccatis: qui condolere possit his qui ignorant et errant, quoniam et ipse circumdatus est infirmitate, et propterea debet, quemadmodum pro populo, ita etiam et pro semetipso offerre pro peccatis: nec quisquam sumit sibi honorem, nisi qui vocatur a Deo, tamquam Aaron.* Quibus verbis manifeste indicat sacerdotium christianum hominibus viatoribus reservari: proinde et episcopatum et diaconatum aliosque inferiores gradus, ut supra explicatum est. At profecto Deus posset absolute loquendo

angelo et animae separatae potestatem conferre ordinis etiam sacerdotalis et episcopalis (1).

Utrum vero potestas ordinis, in hac vita recepta una cum caractere sacramentali, in altera vita perduret necne, dicemus in *cap. VI*.

123. 2° Inter homines viatores *non baptizati* baptismo aquae, etsi catechumeni. Tempore Innocentii III quaesitum fuit num presbyter, qui non baptizatus ordinem sacerdotalem receperat, iterum ordinari deberet. Innocentius III rescribens ad archiepiscopum Ferrariensem in *cap. Veniens, De presbytero non baptizato*, in tertia collectione Decretalium, varias refert sententias: « Quidam, inquit, in eam declinaverunt sententiam, ut cum baptismus sit fundamentum omnium sacramentorum, ante susceptionem baptismi non suscipiatur aliud sacramentum, quoniam ubi fundamentum non est, superaedificari non potest. Porro e contra videri posset; nam quis non solum per sacramentum fidei, sed per fidem etiam sacramenti efficitur procul dubio membrum Christi; et qui Christum habet per fidem, etiam si baptismum non habeat, habet utique fundamentum, praeter quod aliud poni non potest, quod est Christus Jesus, et superaedificare posse videtur sicut salutifera opera, sic et quaelibet ecclesiastica sacramenta, cum illud non sit generaliter verum, neque de novis neque de veteribus sacramentis, quod baptismus sit fundamentum illorum; quoniam sacramentum conjugii et eucharistiae a non baptizatis recipi potest. Praeterea sacramentum ordinis non solum pontificalis, sed sacerdotalis et levitici, ex institutione sua praecessit baptismum; propter quod forsitan videtur quod ante baptismum huiusmodi ordines possent rite conferri, maxime his qui baptizati esse creduntur ». Tandem Innocentius III concludit: « Nos... in hoc dubitabili casu quod tutius est sequentes, mandamus quatenus ipsum per singulos ordines usque ad sacerdotium promovere procuret et permittat eum in sacerdotio ministrare, quia non intelligitur iteratum quod ambigitur esse factum, nec male de sacramento

(1) S. Thomas, 3 p., q. 64, a. 7.

sentitur, cum illud non religionis contemptus, sed articulus necessitatis excludit ». Notandum est Innocentium III statuere esse reordinandum non sub conditione, sed pure ac simpliciter, quod indicat ipsum Innocentium III alteri opinioni seriam probabilitatem non tribuisse: et revera hodie nemo ipsam ut probabilem habet.

Innocentius III pro sua conclusione citat auctoritatem concilii habiti apud Compendium statuentis: « Quod si quis, in presbyterum ordinatus, deprehenderit se non esse baptizatum, baptizetur et iterum ordinetur ». Citare quoque poterat auctoritatem concilii Nicaeni, quod constituit Paulianistas qui catholicam baptismi formam non servabant, esse rebaptizandos et deinde eos qui in haeresi ordinati fuerant, si inculpabilis vitae reperirentur, rursus esse ordinandos.

Ratio autem theologica est illa quam Pontifex exponit pro prima sententia, scilicet quod baptismus aquae est janua sacramentorum; quam rationem illustrare potes ex his quae habet D. Thomas in p. 3, q. 72, a. 6, et in *suppl.*, q. 35, a. 3.

124. 3° Inter homines viatores baptizatos, *foeminae*. Revera Apostolus in 1^a ad Cor., XIV, 34, ait: *Mulieres in ecclesia taceant; non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse, sicut et lex dicit (Gen., III). Si quid autem volunt discere, domi viros suos interrogent. Turpe est enim mulierem loqui in ecclesia*. Et 1^a ad Tim., II, 11 sequ.: *Mulier in silentio discat cum omni subiectione. Docere autem mulieri non permitto, neque dominari in virum, sed esse in silentio*. Exinde patet manifeste foeminas prohiberi ab ordinibus. Et quidem prohibentur sub poena nullitatis: ita enim traditio et communis doctorum catholicorum doctrina interpretata est legem Apostoli, et ideo Patres inter haereses recensent doctrinam qua sacerdotalis dignitas et officium mulieribus tribuitur (1). Paludanus, apud Hallier, p. II, sect. IV, cap. II, § 2, affirmavit

(1) S. Epiphanius, *Haer.* 29, alias 49; S. Ambrosius in illud 1° Tim. III: *Mulieres similiter pudicas...*; S. Augustinus, *De haer.*, cap. XVII; S. Irenaeus, *Adv. haer.*, lib. I, cap. IX.

mulierem tonsurae suscipiendae capacem esse; sed immerito, cum prima tonsura sit praeparatio ad ordines, et frustra ad ordines praeparatur, qui ab ordinibus prohibetur. Quod si in lectionibus Breviarii sub *die 12 Augusti* legimus S. Claram Assisiensem recepisse a S. Francisco tonsuram, id intelligitur de tonsura materiali, idest tonsam ab eodem fuisse.

125. Ex dictis apparet quid dicendum de ordinatione hermaphroditae, qui nempe utroque sexu pollet. In nostro *Tractatu canonico de matrimonio, n. 536*, diximus juxta physiologos et medicos recentiores non dari veros hermaphroditas; et licet aliquando dubium esse possit utrum persona sit vir an foemina, tamen alterutrum est et nequit esse simul utrumque. Proinde si est vir, ordinatio est valida; si est foemina, ordinatio est nulla; si dubium est, etiam ordinatio est dubia, et ideo promotus nequit ministrare, praesertim in primis tribus ordinibus. Utrum vero sit vir an foemina, medici judicabunt.

126. In antiquis documentis ecclesiasticis, quorum nonnulla infra citamus, aliquando mentio occurrit *episcoparum, presbyterarum, diaconarum* seu *diaconissarum*, et *hypodiaconarum*. Exinde sequi videretur in primis Ecclesiae saeculis hos ordines etiam mulieribus collatos fuisse. Necesse est ut hoc eruditionis ecclesiasticae punctum breviter declarem (1).

127. In primis *episcopae, presbyterae, diaconae, hypodiaconae* aliquando dicebantur mulieres non ab ullo gradu seu ministerio sacro, sed vel a viro qui, acceptata cum uxore continentiae lege, ad relativos ordines assumptus fuerat, sicuti et nos vulgari sermone appellamus *Madame la présidente* etc. uxorem viri qui hoc gradu fulget, vel quandoque etiam a filio, qui eos ordines habebat. Ita synodus Turonensis II (a. 567) in *cap. XII* praecipit episcopo ut uxorem tamquam sororem habeat; et in *cap. XIII* illius uxorem vocat *episcopam*. Synodus Autissiodorensis

(1) Devoti, *Jus Can. Un., lib. I, tit. XI, § IX sequ.*; Goar, *l. c., pag. 262 sequ.*

(a. 578-590), *cap. XXI*, aequè aperte loquitur: « Non licet presbytero, post acceptam benedictionem, in uno lecto cum *presbytera* sua dormire, nec in peccato carnali misceri, nec diacono, nec subdiacono ». Etiam synodus Romana sub Gregorio II in *cap. I, II, III, presbyteras et diaconas* eodem sensu nominat. S. Gregorius M., in *lib. IV Dialog., cap. XX*, laudat Ursicinum presbyterum qui « a tempore accepti ordinis *presbyteram* suam ut sororem diligens, sed quasi hostem cavens, ad se propius accedere non sinebat ». Tandem apud ecclesiam S. Praxedis in Urbe, in cappella S. Zenonis adest inscriptio, in qua Theodora, mater Paschalis II Romani Pontificis, appellatur *episcopa* (1).

128. Verum fatendum est *diaconas* et vulgo *diaconissas* frequentius dictas fuisse mulieres, quae quibusdam ministeriis ecclesiasticis fungebantur.

129. In antiquitate ecclesiastica aderant *viduae et diaconissae*. Discrimen inter easdem pluribus illustrat Hallier, *p. II, sect. IV, cap. II, § 6, n. 18 sequ.*

130. *Viduae* passim dicebantur quaecumque in viduitate caelibem vitam ducebant etiam absque voto: sed praeterea erat viduarum quidam ordo, in quem per castitatis professionem illae admittebantur quarum aetas et diligentior probatio castitatis omne incontinentiae periculum submovebat. Quae ad hunc ordinem promovebantur, vidualem vestem in ecclesiae sacrario, castitatem coram episcopo professae, induebant. Concilium Toletanum IV, *cap. IV*, duo genera viduarum ita recenset: « Saeculares viduae dicuntur, quae adhuc disponentes nubere, laicalem habitum non deposuerunt. Sanctimoniales vero quae, jam mutato habitu saeculari, sub religioso cultu in conspectu sacerdotis vel ecclesiae apparuerunt ». Viduas autem hoc votum castitatis emittentes et vestem vidualem assumptas, velari quoque licuisse, saltem alicubi, non pauca documenta indicant (2). Proinde eae viduae erant ad instar nostrarum religiosarum

(1) Duchesne, *Liber Pontificalis, tom. II, pag. 64, lin. 39; pag. 65, not. 14.*

(2) Hallier, *l. c., n. 11.*

vel monialium, licet non in communi, sed in privatis domibus viverent.

131. Diaconissae autem non ad castitatem solum servandam, sed praeterea ad officia quaedam ecclesiastica ob-eunda consacrabantur. Fuerunt institutae ab ipsomet Apostolo Paulo, qui in prima epistola Timotheum docet dotes et requisita diaconissarum parallela dotibus et requisitis diaconorum :

(1^a Tim., III, 8) : *Diaconos similiter pudicos, non bilingues, non multo vino deditos, non turpe lucrum sectantes.*

(1 Tim., III, 12) : *Diaconi sint unius uxoris viri, qui filiis suis bene praesint et suis domibus.*

Ipsae apostolus, ad Rom., XVI, 1, commendat *Phoeben sororem nostram quae est in ministerio ecclesiae quae est in Cenchrus*; id est quae erat diaconissa.

132. Ut ipse indicat apostolus, diaconissae seligebantur inter viduas quae fuerint unius viri uxores. Verum jam ab antiquis temporibus inter diaconissas annumeratas videmus et quasdam virgines : nec mirum, cum tanto honore frueretur apud christianos virginitas. Et videntur ad diaconissarum gradum praesertim assumptae episcoporum in Oriente, et presbyterorum, diaconorum aut etiam subdiaconorum in Occidente uxores quae cum viris rem habere prohibebantur. Quamquam vero S. Paulus, *l. c.*, pro ordinatione diaconissae praescribat aetatem sexaginta annorum, tamen haec

(1 Tim., III, 11) : *Mulieres similiter pudicas, non detrahentes, sobrias, fideles in omnibus.*

(1^a Tim., V, 9) : *Vidua eligatur non minus sexaginta annorum, quae fuerit unius viri uxor, in operibus bonis testimonium habens, si filios educavit, si hospitio recepit, si sanctorum pedes lavit, si tribulationem patientibus ministravit, si omne opus bonum subsecuta est.*

aetas non semper servata fuit. Sunt enim concilia imo et civilia jura quae diaconissas admittunt in quinquagesimo aut in quadragesimo aetatis anno constitutas (1).

133. Circa ordinationem diaconissarum in primis Justinianus, *Nov. VI, cap. VI*, vult : « Omnes quae ordinabantur venerabiles diaconissae, tempore ordinationis et moneri et sacrorum audire mandatorum praecepta coram reliquis quae dudum sunt venerabiles diaconissae ; ut et ipsae Dei timorem habeant et adhaerentes sacris mandatis fiduciam ». Ritus quo mulier constituebatur diaconissa, describunt Constitutiones Apostolicae, *lib. VIII, cap. XIX et XX*, et refert Goar, *l. c.*, pag. 262 sequ. ; et est omnino analogus ritui ordinationis diaconorum. Equidem concilium Nicaenum I, *cap. XIX*, prohibet diaconissis manus imponi, statuens : « Quae (diaconissae) in habitu esse probantur, quod non habeant manus impositionem, ut modis omnibus ipsae inter laicas habeantur ». At Concilium de Paulianistis tantum diaconissis agit ; Paulianistarum vero baptismum invalidum erat, ac proinde et ordinatio (*n. 124*).

134. Diaconissarum officia erant circa foeminas analogae officii diaconorum circa viros, et praecipua ad sequentia reducebantur. 1° Episcopo vel presbytero foeminas baptizanti aderant ut omnis actio qua par erat honestate et decencia perageretur ; 2° Eisdem foeminas inungebant oleo sacro ante baptismum ; 3° Adhuc catechumenas privatim instituebant in necessariis doctrinae christianae capitibus ; 4° Aegrotantes invisebant, et foeminis martyribus aut confessoribus fidei in carcere detentis ministrabant ; 5° In ecclesiis in quibus peculiaris ac propria erat foeminarum janua, assistebant ad introitum mulierum ; 6° In ecclesia suum cuique locum foeminis assignabant ; 7° Viduis reliquis praecerant et earum necessitatibus subveniebant, unde in quibusdam canonibus *praesidentes et gubernantes* appellantur, etc. (2).

135. Haec diaconissarum disciplina per plura saecula

(1) Goar, *l. c.*, pag. 264, n. 2.

(2) Goar, *l. c.*, pag. 266, n. 6.

viguit in Occidente, diutius in Oriente, ubi etiam hodie in quibusdam locis diaconissas esse perhibetur, teste Assemani citato a Devoti, *l. c.*, § X, n. 9. Eandem suscitaverunt protestantes ut sub antiquitatis nomine nostras imitarentur moniales quae pauperibus, infirmis aliisque miseris praesto sunt (1).

136. Ad rem nostram quod attinet, animadvertimus quod licet diaconissis ritu externo committeretur potestas ad aliqua officia spiritualia obeunda, tamen ob rationes allatas n. 7 exinde dici non potest ipsas recepisse ordinem diaconalem proprie dictum, sed tantum officium analogum officio diaconorum.

137. 1° Tandem inter viros viatores baptizatos, *non presbyter pro episcopatu* juxta communioem sententiam. Sed propter materiarum connexionem majoris claritatis gratia hanc elegantem quaestionem agitavimus n. 23 sequi.

138. Huc usque de incapacibus sacrae ordinationis recipiendae. Alii omnes, praeter recensitos, sunt capaces; sed inter hos plures prohibentur a statu clericali, de quibus fusius agendum est.

§ 2. — *De impedimentis ordinationem prohibentibus.*

139. Materiam difficilem aggredimur, in qua magna est confusio apud auctores. Ad hunc scopulum evitandum, animadvertimus haec impedimenta distribui posse in triplicem classem, nempe in *censuras cum homonymis poenis et prohibitionibus, irregularitates, et reliqua impedimenta simpliciter*. Hinc in documentis Sedis Apostolicae saepe legitur ordinandos immunes esse debere a *censura, irregularitate vel alio canonico impedimento*. Censurae cum homonymis poenis et prohibitionibus et irregularitates sunt ex jure canonico; reliqua impedimenta simpliciter sunt vel ex jure divino vel ex jure canonico. De singulis sub distinctis numeris sermo erit.

(1) Wetzer und Welte *Kirchenlexicon*, v. *Diaconissen*.

I

De censuris cum homonymis poenis ac prohibitionibus, quatenus sunt impedimentum sacrae ordinationis.

140. *Censura definitur: Poena medicinalis qua christiano delinquenti et contumaci usus quorundam bonorum spiritualium aufertur*. Innocentius III interrogatus quid nomine censurae veniret in bullis pontificiis, respondet in celebri *cap. 20, De verborum significatione*, venire *excommunicationem, interdictum et suspensionem*. Attamen interdictum et suspensionem quandoque habere rationem *verae censurae* juxta datam definitionem, quandoque vero rationem *merae poenae*, aut etiam *simplicis prohibitionis* quae non supponit culpam, ex dicendis patebit. Nostrum non est de censura excommunicationis, interdicti et suspensionis cum homonymis poenis et privationibus ex professo pertractare; de quibus omnes canonistae fuse agunt in *tit. XXXIX, De sententia excommunicationis, suspensionis et interdicti, lib. V Decret.* Nos solum exponere debemus quomodonam haec impediunt sacram ordinationem recipere. De episcopo excommunicato, interdicto, suspensio ordinante; et de Ordinario his vinculis illaqueato dante dimissorias, agemus in *cap. V*, ubi de ministro sacrae ordinationis.

141. *Excommunicatio est: Censura qua quis separatur a communione fidelium* (1). Igitur, ommissa excommunicatione minori quae non amplius existit, excommunicatio major, prout definitio indicat, separat a fidelium communione sive in divinis sive in humanis; ideoque prohibet omnia quae hanc communionem secum ferunt, quaeque auctores fuse exponunt. Proinde dubitari nequit excommunicatum, quandiu viget excommunicatio, non posse licite gradum clericalem quemcumque recipere aut receptum exercere, et consequenter non posse obtinere beneficium; haec enim omnia profecto important communionem in divinis cum fidelibus.

(1) D'Annibale, *I*, § 360; Suarez, *l. c.*, *disp. VIII, sect. I, n. 1*; S. Alph., *VII, n. 133*; Schmalz., *V, XXXIX, n. 112*.

142. In *cap. 32, De sententia excomm.*, Innocentius III agit praecise de excommunicatis ex violenta clericorum percussione, qui « ecclesiasticam sententiam negligentes, in excommunicatione positi, ecclesiasticos ordines accipere non formidant »; et respondet eos, si scienter id fecerint, a susceptis ordinibus in perpetuum esse deponendos, vel, ut postea legitur de regularibus, ab executione suscepti ordinis et officii manere suspensos; si vero id fecerint ex ignorantia seu juris seu facti, culpabili tamen (1), et quidem graviter, episcopum cum saecularibus, et superiorem cum regularibus posse dispensare. Evidenter heic agitur de suspensione (2): quae videtur fuisse latae sententiae. Illud vero *ecclesiasticos ordines* comprehendere tum majores tum minores non est dubium (3); sed non comprehendit primam tonsuram. Haec autem poena suspensionis inibi statuitur in ordinatos excommunicatos ex violenta clericorum percussione; et licet Suarez, *l. c.*, affirmet hanc poenam esse extendendam ad omnes excommunicatos recipientes ordines, id tamen clarum non est. Caeterum haec suspensio non legitur in const. *Apostolicae Sedis*, et ideo abrogata dici debet. Hinc excommunicatus primam tonsuram aut ordines recipiens, hodie peccat quidem graviter; sed poenas latae sententiae non contrahit, et nominatim non est irregularis (*n. 194*). Ordinem vero receptum exercens peccat graviter et, si actus ordinis est clericis reservatus (*n. 150*), contrahit irregularitatem, de qua fuse *n. 355 seq.* Tandem episcopus promovens excommunicatum nec jure communi poenas latae sententiae unquam contrahebat; sed promovens *nominatim* excommunicatum incurrit ipso jure interdictum ab ingressu ecclesiae, de quo in const. *Apostolicae Sedis* interdicta latae sententiae reservata, *n. 2*; quae poena desumpta est ex *cap. 8, De privilegiis*, in 6°.

143. *Interdictum* in genere est: *Prohibitio removens fideles a participatione quarundam rerum sacrarum*. Res sacrae heic sunt *divina officia*, nempe ministeria po-

(1) Suarez, *l. c.*, *disp. XXXI, sect. I, n. 58*.

(2) Suarez, *l. c.*, *n. 56*; S. Alph., *VII, n. 160*.

(3) Suarez, *l. c.*

testatis ordinis quae ex institutione Christi vel Ecclesiae a solis clericis praestari possunt, et *sepultura ecclesiastica* (1). Aliud est *locale*, quod afficit immediate *loca*; et subdividitur in *generale*, si aliquod territorium, e. g. civitas, parochia, interdicto submittitur, et in *speciale*, si determinatus locus, e. g. sola ecclesia parochialis, vel aliqua determinata loca tantum, interdicto afficiuntur. Locale interdictum non est proprie dicta censura, sed mera poena; et si fertur sine peccato, e. g. si episcopus prohibet quominus divina officia celebrentur in ecclesia cui periculum ruinae imminet, vel ne adhibeantur in divinis officiis paramenta vetustate diruta, est simplex prohibitio. Aliud est *personale*, quod afficit immediate personas, et rursus subdividitur in *generale*, quod fertur in populum, seu ordinem aut coetum personarum, et in *speciale*, quod in individuum vel individua determinata fertur. Rursus interdictum personale-generale non est vera censura, sed mera poena, et, quoad innocentes, est simplex prohibitio; speciale autem est vera censura, si imponitur tamquam poena medicinalis cessans, fracta contumacia; est mera poena, si infligitur ad tempus determinatum aut in perpetuum. Tandem aliud est *mixtum*, quod ex dictis facile intelligitur. Interdicto personali accedit *interdictum ab ingressu ecclesiae*, locali *cessatio a divinis*.

144. Porro interdictum aliquando producit omnes effectus indicatos in definitione; aliquando ad aliquos tantum limitatur vel ex jure vel ex terminis sententiae interdicti. At interdictum limitatum *ad exercitium ordinum*, vel *ad actum unius ordinis*, e. g. ad celebrationem Missae, est potius suspensio quam interdictum, licet interdictum vulgo appellari soleat. Videamus utrum interdictum ex jure, nisi ex terminis sententiae limitetur, prohibeat sacram ordinationem.

145. Interdictum locale tum generale tum speciale vetat in loco administrari et recipi sacramentum eucharistiae, nisi in periculo mortis, sacramentum extremae unctionis et sacramentum ordinis; insuper vetat sepulturam ecclesiasticam in loco interdicto, exceptis personis privilegiatis. Quoad

(1) Suarez, *l. c.*, *disp. XXIV, sect. III, n. 4*; D'Annibale, *I, § 370*; Schmalz., *V, XXXIX, n. 361*.

alia officia divina distinguendum est inter interdictum locale-generale et interdictum locale-speciale. Nam in primo sacrificium Missae aliaque divina officia celebrari possunt sicut prius, submissa tamen voce, januis clausis, exclusis tum clericis excommunicatis ac interdictis tum laicis, et campanis non pulsatis; quae omnia permittuntur in festiuitatibus Natalis, Paschae, Pentecostes, Corporis Christi cum octava, Assumptionis et Conceptionis B. M. V., excommunicatis exclusis, sed interdictis admissis. In altero solum licet, si agatur de ecclesia parochiali interdicta ubi asservatur sanctissimum sacramentum, ad renovandam eucharistiam pro infirmis, legi unam Missam semel in hebdomada, nemine assistente. Cum igitur ordinationes hierarchicae sint vera sacramenta ordinis, ordinationes non hierarchicae et collatio primae tonsurae inter divina officia sint profecto recensenda, patet utrum et quatenus in loco interdicto sive generaliter sive specialiter promotiones clericales prohibeantur (1). Plures aiunt ordinationem licere in loco interdicto, si esset talis sacerdotum penuria ut sacramentum poenitentiae et eucharistiae commode infirmis ministrari non posset (2). Ita porro si ordinatio in alio loco non interdicto fieri non posset; sed haec hypothesis vix umquam verificabitur, quia episcopus potest accedere ad locum non interdictum pro ordinatione, aut ordinandos dimittere ad alienum episcopum (3). Pariter in loco interdicto vetatur exercitium ordinum licite receptorum, si clericus eos exercens administret sacramenta aut celebret officia divina prohibita per interdictum; exercitium vero ordinum male receptorum, e. g. ob violatum interdictum, vetatur etiam extra locum interdictum iuxta ea quae dicimus *n. 153*.

146. Interdictum personale-generale vetat personam interdictam quocumque in loco administrare aut recipere sacra-

(1) D'Annibale, *I*, § 374, *not.* 38. Suarez, *l. c.*, *sect. I*, *n.* 45, admittit tonsuram prohiberi uti officium divinum; sed putat omnes ordines prohiberi uti sacramenta, quia omnes rationem sacramenti habent. Atqui hoc est falsum de ordinibus non hierarchicis.

(2) Layman, *cap. II*, *n.* 1; Bonacina, *VI*, *III*, § 3, *n.* 3; Pirhing, *V*, *XXXIX*, *n.* 235.

(3) Schmalz., *V*, *XXXIX*, *n.* 356; Sayr, *V*, *VII*, *n.* 38.

menta, de quibus supra, admitti ad ecclesiasticam sepulturam, tandem celebrare alia officia divina, aut iisdem assistere vel eorumdem subjectum esse. Hinc sicuti persona generaliter interdicta nullibi potest quoscumque gradus clericales conferre, ita nequit eosdem recipere, receptosque exercere uti supra. Haec a fortiori repetenda sunt de interdicto personali-speciali, sive tandem hoc sit vera censura, sive mera poena.

147. Violatio interdicti in materia ordinum collatorum, receptorum aut exercitorum est peccatum per se grave. Palao, *tract. XXIX*, *disp. V*, *part. V*, *n.* 1, apud Schmalz., *V*, *XXXIX*, *n.* 390, addit exercitium minorum ordinum vix unquam a clericis peccari mortaliter, quia horum ordinum ministeria non exercentur a clericis tamquam propria ordinis, sed qualiter ab aliis laicis exerceri solent. Id significat exercitium minorum ordinum plerumque in praesenti disciplina non continere divinum officium in sensu superius indicato; sed vide *n. 150*. Ideoque in genere dici potest clericum peccare mortaliter, si exercens ordinem celebrat divina officia contra interdictum. Praeterea violatio interdicti plectitur variis poenis quas vide apud canonistas in *cit. tit. XXXIX*, *De sent. excom., susp. et int.*; insuper secumfert irregularitatem, quam nos fuse infra exponimus.

148. *Suspensio* in genere est: *Prohibitio qua clericus interdicitur officio vel beneficio vel utroque*. Officium est ministerium potestatis ordinis vel potestatis jurisdictionis ecclesiasticae clerico reservatum. Haec autem suspensio potest esse vel vera censura, si infligitur propter delictum tamquam poena medicinalis ad frangendam contumaciam; vel mera poena, si infligitur propter delictum in ejusdem vindictam, non ut medicina usque dum delinquens corrigatur, uti cum suspensio est ad tempus determinatum, aut in perpetuum; vel simplex prohibitio, si infligitur sine ulla culpa. Haec ultima suspensionis species numquam est a beneficio, sed solum ab officio. Suspensioni perpetuae accedunt *depositio* et *degradatio*, quae tamen graviore poenae sunt, et degradatio gravior depositione. Quaecumque autem suspensio afficere nequit nisi clericum; et hic sus-

pendi non potest nisi ab officio vel beneficio quibus actu gaudet; juris enim nondum quaesiti suspensio ne intelligi quidem potest (1). Nos heic agimus de suspensione ab officio.

149. Haec igitur suspensio cujuscumque speciei, juxta terminos ejusdem, aliquando est totalis ab omni officio, aliquando est partialis ab aliquo tantum. Ita suspensio *ab officio, ab executione officii* etc., est ab omni officio sive potestatis ordinis sive potestatis jurisdictionis; suspensio *a divinis, ab officio divino, a divinis officiis*, etc., est ab omni officio potestatis ordinis sive receptae per ordinationem, sive receptae per privilegium seu commissionem; suspensio *ab ordine, ab ordinibus* etc., est ab omni officio potestatis ordinis receptae per ordinationem; suspensio *ab ordinibus sacris* est ab omni officio potestatis ordinis receptae per ordines sacros; et ita porro de suspensione *ab ordine subdiaconatus, ab ordine male recepto, a celebratione Missae, ab usu pontificalium, a collatione ordinum* etc.

Dubitarum num suspensus ab ordine inferiori eo ipso suspensus sit ab ordine superiori. Episcopus suspensus a *conferendo* uno ordine e. g. subdiaconatu, certe potest conferre gradus inferiores; sed probabilius potest quoque conferre gradus superiores e. g. diaconatum, presbyteratum, etc. (2).

Clericus suspensus ab *exercendo* uno ordine, e. g. subdiaconatu, certe potest exercere ordines inferiores. Veteres plerique putaverunt ipsum esse suspensum ab ordinibus quoque superioribus quos habet, quia qui privatur minoribus etiam majoribus privari censetur. Alii docent ipsum esse suspensum ab ordinibus quoque superioribus solum quatenus ipsorum actus includunt actum ordinis inferioris a quo est suspensus; ita ut e. g. presbyter suspensus a diaconatu possit audire confessiones, administrare extremam unctionem, etc., sed non possit celebrare Missam, quia in ea evangelium legeret, quod est munus diaconi (3). D'Annibale,

(1) Suarez, *l. c.*, disp. XXVI, sect. III, n. II; disp. XI, sect. III, n. 23, ibi: « Suspensio cum sit privatio quaedam supponit potestatem »; D'Annibale, I, § 306, contra Salm., X, V, n. 24.

(2) Suarez, *l. c.*, disp. XXVI, sect. IV, n. 13; D'Annibale, *l. c.*, not. 16.

(3) Schmalz., V, XXXIX, n. 293; Salm., X, V, n. 52.

l. c., putat suspensionem nullatenus extendi ad ordines superiores; sed suspensum ab ordinibus inferioribus superiores ordines exercere non posse jure naturali, non canonico, quasi indignum juxta *l. 7, § penult. ff., De interdictis et relegatis et deportatis (n. 152)*.

Nos in primis admittimus hanc doctrinam D'Annibale quoad primam partem, nempe quod suspensio ad ordines superiores non extendatur, quia odia restringi convenit; et ideo suspensus *a subdiaconatu* erit suspensus a subdiaconatu, non item a diaconatu, presbyteratu, etc. Neque dicas actum ordinis superioris aliquando includere actum ordinis inferioris a quo est suspensio, uti Missa quae est actus ordinis presbyteratus, includit lectionem epistolae cum manipulo, quae est actus ordinis subdiaconatus, et lectionem evangelii cum stola, quae est actus ordinis diaconatus; et ideo illum saltem actum ordinis superioris suspensione vetari, ne quod suspenso una via prohibetur, alia permittatur contra *reg. juris 84, in 6º*. Nam respondemus actum illum, e. g. lectionem epistolae, esse actum tum subdiaconi tum presbyteri in Missae celebratione; et suspensione vetari formaliter quatenus est actus subdiaconi, non pure et simpliciter etiam quatenus est actus presbyteri in Missae celebratione; nam suspensio est *a subdiaconatu*. Saltem haec doctrina valde probabilis est. At liceat dubitare de doctrina D'Annibale quoad alteram partem, scilicet quod exercitium ordinum superiorum prohibeatur in casu ex jure naturali. Nam non videtur absurdum illum qui plures gradus habet, et delictum minus grave commisit, prohiberi ab exercitio gradus inferioris, quin prohibeatur ab exercitio gradus superioris. Susceptio ordinis superioris prohibetur quidem jure quodam naturali, de qua re agit *cit. l. 7, ff., De interdictis (cit. n. 152)*; sed non est paritas inter exercitium ordinis jam suscepti, et susceptionem ordinis altioris. Caeterum haec dicta sint, salva meliori sententia.

150. Porro suspensio afficit tantum illos ordinis actus qui clericis in ordine constitutis reservantur, uti jam innuimus in notione officii a quo est suspensio. Ad id declarandum notari debet nonnullos actus quoad ipsam eorum